

комунікаційних технологій в освітньому процесі. Для України реалізація міжнародної співпраці ускладнюється недостатнім рівнем володіння іноземними мовами як науково-педагогічними працівниками, так і студентами, а також нестачею коштів для фінансування програм навчання або стажування закордоном. Саме тому інтернаціоналізація вітчизняної системи вищої освіти наразі доцільно здійснювати в контексті орієнтації університетів на надання експортно-орієнтованих освітніх послуг, що дозволить не лише зберегти та примножити наявний потенціал вищих навчальних закладів, але й сприятиме проведенню позитивних перетворень в освітній галузі.

Слід зазначити, що для забезпечення якісного оновлення системи вищої освіти реформи повинні не лише декларуватися, але й супроводжуватися розробкою конкретних механізмів їх реалізації в рамках загальнонаціональної стратегії розвитку. Взаємний інтерес та партнерство між освітньою сферою, соціальними інститутами та ринком праці на основі взаємної поваги та довіри забезпечить неперервність професійної освіти, посилить її роль у формуванні економіки інноваційного типу та сприятиме подоланню дисбалансу на ринку праці.

Якісна зміна інституційного середовища організації освітнього процесу створює сприятливі умови для розвитку вітчизняної вищої освіти, осередками якої є вищі навчальні заклади як центри навчальної та наукової діяльності. Інтенсивний розвиток економіки істотно змінює вимоги до освітнього продукту навчальних закладів вищої школи, оскільки виникає потреба у фахівцях, здатних знайти своє місце на ринку праці, ефективно використовувати здобуті компетенції у своїй професійній діяльності та вміти адаптуватися до змін, які виникають у галузі науки, техніки, технології та управління виробництвом. В цьому контексті йдеться не лише про зміну змісту та технології організації навчального процесу, але й про ефективний менеджмент якості освіти в університетах, покликаний задовольняти освітні потреби усіх зацікавлених сторін та підвищувати конкурентоспроможність освітніх послуг, забезпечуючи при цьому випереджуючий характер навчального процесу.

Система вищої освіти України потребує якісної перебудови та адаптації до загальноєвропейських стандартів, що неможливе без проведення відповідних освітніх реформ. Реформування та модернізація системи вищої освіти України повинні розглядатися як

важливе соціальне завдання, оскільки сфера освіти виступає посередником між особистістю, суспільством, державою та впливає на гармонізацію їх відносин. Реальне впровадження освітніх реформ сприятиме інтеграції вітчизняної вищої освіти у глобальний простір і забезпечить рівні можливості для здобуття якісної фахової підготовки, створення умов для безперервного розвитку та творчої самореалізації особистості, підвищення конкурентоспроможності вищих навчальних закладів, впровадження високих стандартів якості освіти та життя.

Література:

1. Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / Світлана Сисоєва// Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – № 3. – С. 44-54.
2. Пшенична Л. Управління вищою освітою у контексті її адаптації до умов Болонського процесу [Електронний ресурс] / Любов Пшенична. – Режим доступу: http://www.ird.npu.edu.ua/files/pshenuchna_12.pdf.
3. Токарева В.І. Європейський вектор реформи вищої освіти у контексті міжнародної інтеграції України [Електронний ресурс] / В.І. Токарева, І.М. Сікорська. – Режим доступу: <http://jmce.dsum.edu.ua/files/Tokar1.pdf>.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Дракохруст Т.В., к. держ. упр., ст. викладач
Тернопільський національний економічний університет

**КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ЯК ІНСТРУМЕНТ
РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА
МУНІЦИПАЛЬНОМУ РІВНІ**

Головні цілі проектів загальнодержавного рівня спрямовані на забезпечення національного розвитку, покращення загальної соціально-економічної ситуації в країні. Для проектів у сфері муніципального управління характерним є вирішення проблем конкретної місцевості, тобто задоволення потреб та очікувань певної територіальної громади. Однією з характерних ознак проектів муніципального рівня є підвищений фактор ризикованості отримання очікуваних результатів за причини недосконалої нормативно-правової

бази та нестабільності фінансування, зокрема, довготривалих проектів.

В сучасних умовах найбільш популярними та ефективними менеджмент-орієнтованими підходами в забезпеченні інноваційного розвитку як провідних країн світу, так і України зокрема, визнані проектний та кластерний.

Здійснення діяльності на основі проектного та кластерного підходів підвищує гнучкість, адаптованість та конкурентоспроможність як організацій бізнес-сектору, так і публічних інституцій, активізує процеси залучення інвестицій, забезпечує підвищення інтенсивності розвитку малого і середнього підприємництва, сприяє зростанню продуктивності їх діяльності та інноваційній активності, децентралізує відповідальність керівництва організацією з функціональним управлінням, що в кінцевому результаті прискорює соціально-економічний розвиток міст і регіонів, дозволяє збільшити кількість нових робочих місць, рівень заробітної плати, надходження до бюджетів усіх рівнів та підвищує конкурентоспроможність економіки України в цілому [1].

Слід визначити такі типи конкурентних переваг муніципальних утворень:

1. Відносні конкурентні переваги, а саме, більш привабливі в порівнянні з іншими муніципальними утвореннями умови виробництва та збуту продукції або надання послуг (наприклад краща якість, обслуговування, доступна ціна тощо).

2. Абсолютні конкурентні переваги, а саме, наявність унікальних ресурсів та можливостей (наприклад, рекреація, історичні пам'ятки, мінеральні води тощо)

Нині в Україні набуває розповсюдження практика реалізації проектів у сфері муніципального управління та розвитку. У свою чергу, процес створення кластерів на рівні міста можна розглядати як специфічний вид проекту розвитку територіальної громади [2].

Цей процес підпорядковується класичним вимогам методології управління проектами, а саме:

- створення кластеру можна розглядати як проект, який має певні обмеження (час, якість, ресурси);
- чіткий розподіл відповідальності;
- є унікальним за своєю цільовою, змістовною, територіально-

ресурсною, інфраструктурною, іншою ознакою;

– ключовим критерієм завершення проекту є досягнення очікуваного результату (продукту проекту) та задоволеність усіх його учасників (влади, бізнесу, громади) [3].

Зважаючи на те, що учасниками кластеру є не тільки бізнесові структури, а й публічні інституції (органи влади та управління, освітні, науково-дослідні, громадські та інші організації), то, як було зазначено вище, проекти такого типу відносять до проектів публічного сектору та мають значну специфіку порівняно з бізнес-проектами. Відповідно до цільового спрямування вони забезпечують як економічний, так і суто соціальний ефект – вигоди територіальної громади.

Але незважаючи на це, вітчизняний досвід застосування кластерного та проектного підходів в управлінні економічним розвитком муніципальних утворень, поки що є незначним.

Недостатність нормативно-правової бази у цій сфері, низький рівень науково-методичного забезпечення процесів формування та реалізації вітчизняної політики кластеризації, зокрема, на муніципальному рівні, декларативність обраних методів та інструментів реалізації менеджмент-орієнтованої діяльності, зокрема стратегічних та програмно-цільових, відсутність їх інтеграції з іншими підходами, які сьогодні активно запроваджуються на всіх рівнях публічного управління – усе це свідчить про актуальність дослідження кластерного підходу в забезпеченні територіального розвитку.

Необхідно відмітити також і те, що сама категорія кластера є дискусійною. На цей час й досі не сформовано науково-обґрунтовану модель управління таким відносно новим для теорії менеджменту об'єктом, як кластер, практично відсутній необхідний методологічний та методичний інструментарій. Критичним фактором є відсутність практичних методик ідентифікації “природних” кластерів, формування кластерних структур згідно з визначеними відповідною стратегією пріоритетами розвитку, не розроблено комплексної системи підтримки кластерних структур як з боку держави, так і на регіональному (муніципальному) рівні [4].

Відповідно, необхідно засвоїти методику ідентифікації історично утворених кластерів і рівня їх впливу на економічний розвиток країни (регіону чи міста). Крім того, важливим є своєчасне підтримання кластерних ініціатив, а також врахування місцевих

територіальних особливостей під час формування регіональної кластерної політики і в подальшому її реалізації на практиці.

Література:

1. Ковалевский В. Предпринимательский кластер как основа конкурентоспособности экономики муниципального образования/В. Ковалевский, В. Артемчук.– Режим доступа : <http://conference6.rcsme.ru/upload/Kovalevskij.doc>.

2. Травянюк О. І. Методологічні підходи до визначення кластерної моделі регіонального розвитку/О. І. Травянюк// Державне управління: теорія та практика. – 2007. – №1 (5). – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DUTP/2007-1/txts/07toimrr.htm>.

3. Чикаренко І. А. Імплементация сучасних менеджмент-орієнтованих підходів у реалізацію концепції кластеризації економіки міста /І. А. Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2011. – Вип. 2 (9). – С. 217–226.

4. Чикаренко І. А. Кластерний підхід в управлінні економічним розвитком муніципального утворення /І. А. Чикаренко// Державне управління та місцеве самоврядування. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2010. – Вип. 4 (7). – С. 241–255.

Ревун К.І., здобувач,
Тернопільський національний економічний університет

**МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОГНОЗНО-ПЛАНОВОГО
ІНСТРУМЕНТАРІЮ УПРАВЛІННЯ ЗБАЛАНСОВАНИМ
РОЗВИТКОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Дисбалансів інституційних секторів в системі управління збалансованим розвитком України повинні бути враховані з кількох аспектів. По-перше, при виробленні пакету стабілізаційних заходів з позицій можливого нівелювання дисбалансів, тобто передбачення наслідків трансмісійного ланцюга стабілізаційних регулятивних заходів держави; по-друге, для передбачення можливого впливу дисбалансів на розвиток національної економіки; по-третє для виявлення зон можливих дисбалансів на перспективу і вироблення пакету адаптивних механізмів в управлінні збалансованим розвитком національної економіки.

Етимологія прогнозування індикаторів збалансованого розвитку підсилюється ще й особливостями геоекономічного та геополітичного розташування України. Адже на зовнішньополітичній арені Україна розглядається як держава, внутрішня стабільність і прогресивний розвиток якої є умовою безпеки суміжних держав; як партнер, від якого очікують ефективної і передбачуваної економічної політики, підтримки національної безпеки і стабільності на регіональному, національному та глобальному рівнях; як конкурент, реалізація національних інтересів якого не завжди може збігатися з інтересами інших суб'єктів світової економіки. Більше того, існує об'єктивна необхідність передбачення та недопущення політичного втручання у внутрішні справи України, спроб обмеження доступу до життєво важливих ресурсів, розпалення регіонального сепаратизму. Методологічною основою прогнозування наслідків трансмісійного ланцюга стабілізаційних регулятивних заходів держави може бути обраний векторний авторегресійний підхід, запропонований К. Сімсоном [1]. Особливо цінним для даного дисертаційного дослідження є метод аналізу наслідків шоків економічних заходів та подій, заснованих на векторній авторегресії (VAR). VAR-метод К. Сімса – це система лінійних рівнянь з багатьма змінними, яка описує залежність обраних цільових змінних від їхніх минулих значень, минулих значень решти параметрів та дії зовнішніх шоків. Особливість та перевага підходу векторної авторегресії (VAR-моделей) полягає у